

Pou de glaç de Canyamars

Dosrius

Ubicació

Comarca: Maresme
Lloc/Adreça: Camí del Pou del Glaç - Veïnats de Rupit - Zona de Canyamars
Emplaçament A peu del camí que porta a Rupit, a la zona de la Portarella, prop de la riera de Canyamars
Alçada: 221m

Coordenades:

Latitud: 41.60403
Longitud: 2.45465
UTM Est (X): 454556
UTM Nord (Y): 4605957

Classificació

Número de fitxa 08075-182
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Modern Popular
Segle XVII-XVIII
Estat de conservació Bo
Protecció Legal
Observacions protecció: BCIL Acord ple Ajuntament 27-04-2017/ BOPB 02-08-2017
Número inventari IPAC 8549
Generalitat i altres inventaris
Accés Fàcil
Ús actual: Científic
Titularitat Pública
Titular: Ajuntament de Dosrius
Fitxes associades:
[Can Galzeran](#)
Autoria de la fitxa Adriana Geladó Prat

Descripció

Pou aïllat de planta circular i estructura cilíndrica, cobert amb una cúpula semiesfèrica de maons plans a l'interior i teula àrab a la part exterior, amb un ràfec perimetral. L'estructura es troba semisoterrada en el terreny, en una zona amb desnivell. En origen, la meitat de l'alçada del pou estava soterrada, però amb la darrera intervenció es van buidar les terres de la banda de ponent. Presenta un diàmetre de 11,55 metres a l'exterior i de 9,86 metres a l'interior. L'alçada total és de 12,59 metres a fora i d'11,29 metres a dins. L'amplada mitjana del mur és de 0,73 metres a la part cilíndrica i d'1,08 metres a la volta. El mur està reforçat amb tres contraforts exteriors situats a la cara nord, fets de paredat comú. L'estructura presenta dos accessos superiors a la banda de migdia, que permetien l'entrada del gel des de la bassa. Ambdues obertures sobresurten del mur del pou i estan enllaçades per una plataforma. Són d'arc rebaixat bastits amb maons, la principal amb els brancals fets amb carreus de pedra i protegida amb una reixa de ferro. Damunt d'aquesta hi ha una finestra rectangular reformada, originàriament bastida en maons. A la banda nord hi ha una altra porta situada a un nivell inferior i que servia per desempouar. És d'arc de mig punt bastit en maons i els brancals de pedra. Va ser modificada quan es va remodelar l'entorn, ja que originàriament formava un passadís. A l'interior del pou es conserven dos plafons expositius amb les eines bàsiques per empouar el glaç: arpiots, ganxos per arrossegar, serra de fulla amb doble mànec, massa, punxons, tascons, etc. La construcció està bastida en pedra irregular de diverses mides lligada amb morter de calç. A l'altre costat del camí, davant de la cara sud, hi ha la bassa on s'estancava l'aigua que es glaçava. És de planta rectangular i poca fondària (0,56 metres), bastida amb maons i amb un revestiment lliscat interior. Ocupa una superfície de 158,19 metres quadrats. Per transportar el gel fins a l'interior del pou, en un dels extrems de la bassa, hi ha una rampa formada per dos arcs rebaixats bastits amb maons disposada en pendent cap al camí.

Observacions:

Altres denominacions relacionades amb l'estructura: pou de glaç de can Galzeran, pou de glaç de can Prats.

Història

La indústria del gel es desenvolupà a Catalunya entre els segles XVI i XIX. S'utilitzava el gel per conservar els aliments, tractar cops i refredar begudes, entre d'altres. Era transportat en carros i protegit amb palla i es viatjava de nit per evitar la calor diurna. Aquests pous es deixaren d'utilitzar a principis del segle XX. En origen, el pou era propietat de la masia de can Galzeran de Banyamars. La primera referència documental de l'estructura la trobem en un document datat entre els anys 1770 i 1780, tot i que és força probable que la construcció sigui anterior. En aquest text es fa referència a la indústria desenvolupada al municipi entorn dels pous de glaç: "En la costa de Mar cerca de Mataró: en Alfar, y Banyamars hi ha molts pous de empohar glaç grans y congestes molt capases, que en anys atrás eran de Dn Geroni Maris; de Esteve Galceran; de Bosch y de Gel; y lo de Gel, per ser mitja hora mes cerca de Barna, se tenia por lo mes convenient. Però com los duenyos dels dits Pous acostumaven a empenyarse per 4000 carregas de glaç per embarcar en lo port de Mataró per los obligats a lo Abast de Cadiz. Per lo Abast de la dita ciutat de Mataró ab 400 carregas. Y per diferents altres pobles de la costa a preu molt alt. Y casi tots los dits pous se ha de traure lo glas del pou a coll de matxo. Y després hi ha molts mals camins per los carros, de manera que se ha d'anar molt tros de camí per dins de una riera". Posteriorment, en un conveni de redempció de censos del mas Galzeran de Banyamars, datat el 8 de juny de 1912, consta l'existència d'un molí, un trull i dos pous de glaç: "Primo todo

aquel manso nombrado Galcerán [...] con todos sus dchs y pertinencias junto con las casas en el construidas, corrales, bodega, algibar con agua viva corriente y continua delante las dichas casas, y con su molino, vulgo trull, y demás edificios de hacer azeyte con un molino arinero, con su balsa, muela y demás arreos y aparatos construhidos cerca las dichas casas, con dos possos para poner hielo, el uno grande y el otro mas pequeño, con sus balsas, construidos cerca la casa del referido manso, con una casita construida mas arriba del dicho posso grande". L'anterior propietari del pou explica que el seu avi sempre contava que les darreres carrerades de glaç foren enviades a la Diputació de Barcelona, per a les recepcions oficials, tot i que no hi ha constància de l'any. El pou és propietat de l'ajuntament de Dosrius des de l'any 2007. Ha estat restaurat i l'entorn arranjat, creant una petita àrea de lleure al costat. Podia emmagatzemar 726,6 metres cúbics de glaç i a la bassa s'hi podien embassar 89,69 metres cúbics d'aigua i gel. En l'actualitat s'utilitza com a sala de concerts o com a espai multifuncional (entre d'altres s'hi han fet casaments).

Bibliografia

ALSINA, N.; CALONGE, R.; CUSPINERA, L.; JUBANY, M.A.; LACUESTA, R. (2005). Inventari del patrimoni històric, arquitectònic i ambiental de Dosrius. [Barcelona: Diputació de Barcelona, Ajuntament de Dosrius], Núm. Ref.: I.S.07/168. DOMINICH I LORENZO, Meritxell. Aixecament topogràfic i modelat en tres dimensions del Pou del glaç de Canyamars (Maresme). Memòria. [Inèdit]. El Full. Revista d'informació municipal. Dosrius: Ajuntament de Dosrius, núm. 19, p. 13, 19; núm. 24, p. 7; núm. 27, p. 26; núm. 34, p. 11. PRATS I TRIAN, Ricard (1988). "Els pous de glaç". El Comú, núm. 2, p. 5. RIERA, J.M.; JUBANY, M.A.; ALSINA, N. (2009). Itineraris pel municipi de Dosrius: un tomb pel nucli antic de Dosrius, un passeig per Canyamars, una volta pel Far, l'aigua, el nostre signe d'identitat. Dosrius: Ajuntament de Dosrius, p. 9. [Http://www.poblesdecatalunya.cat/](http://www.poblesdecatalunya.cat/) [Consulta: 27-09-2017].

